

DE
BILDUNG
Manifest
ACADEMIE

De Bildung Academie

De Bildung Academie is een bottom-up initiatief van een team gedreven, enthousiaste studenten en docenten uit Amsterdam. Het verlangen om je als mens op verschillende gebieden te ontplooiën stond aan de wieg van dit onderwijsplatform. Daartoe hebben wij ons laten inspireren door het bildungsideaal.

Concreet biedt deze academie een fulltime programma van een half jaar aan, als een aanvulling op het reguliere hoger onderwijs. Op de academie staan vier leerdoelen centraal.

Het eerste leerdoel is de ontwikkeling van vier kerncompetenties: de kritisch-analytische, de ethische, de empathische en de expressieve competentie. Ten tweede verwerft de student inzicht en ervaring in de complexe thematiek van de interdisciplinaire modules die de academie aanbiedt. Het derde leerdoel is de integratie van theorie en praktijk door het ontwikkelen van het vermogen zorgvuldige en praktisch toepasbare analyses te maken en daarover relevante persoonlijke, maatschappelijke of wetenschappelijke vragen te stellen. Het vierde en laatste leerdoel is materialisatie: het geleerde dient praktisch te worden geïmplementeerd in een onderzoeksproject, column, theatervoorstelling, documentaire, essay of debat of in een commercieel of maatschappelijk project.

De student wordt in zijn bildungsproces begeleid, geïnstrueerd en geïnspireerd door de beste leermeesters en gastmeesters uit zowel het universitaire als het maatschappelijke domein.

Bildung, een brede academische vorming

- Wie ben ik, hoe leer ik mijzelf kennen en wat zijn mijn talenten en tekorten?
- Hoe ontwikkel ik overtuigingskracht?
- Hoe verhoud ik mij tot de ander? Wil ik mij verhouden tot de ander – ook tot de verre ander?
- Wat is liefde? Wat is empathie? Waarom zou ik me daarin willen verdiepen?
- Hoe blijf ik ‘thuis’ in deze complexe wereld van tempo en transitie, informatie en meningen, overmaat en onvoorspelbaarheid?
- Wat is geld? Een ruilmiddel, illusie of macht?
- Hoe ervaart de aarde de mens? Hoeveel energie heeft de aarde nog over?
- Wat is mijn rol in deze samenleving? Moet ik verantwoordelijk zijn? Zo ja, hoe moet ik mijn verantwoordelijkheid nemen?

Wie zou zich niet in bildungs-thema's als deze willen verdiepen?

Bovengenoemde vragen zijn slechts enkele kwesties die worden behandeld in het curriculum van De Bildung Academie. Met ingang van 31 augustus 2015 worden ieder semester modules over deze thematiek aangeboden aan studenten die zich in de afrondingsfase van een bacheloropleiding bevinden of hun bachelor- of masteropleiding reeds hebben voltooid.

Vanaf november 2014 werkt een groep van studenten en docenten aan de oprichting van De Bildung Academie. Deze academie is het antwoord op hun teleurstelling in de huidige universiteiten die hun wettelijke opdracht verwaarlozen: zij dienen ‘aandacht te schenken aan de persoonlijke ontplooiing van de student en aan de

bevordering van maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef...’
(art 1 lid 3 Wet op het Hoger Onderwijs).

Van die opdracht komt om vele redenen niet veel terecht. Schaal-grootte, financieringssysteem en rendementsdenken hebben tot onderwijsarmoede geleid aan de Nederlandse universiteiten – achter de huidige onrusten (protest, demonstratie en bezetting) gaan inderdaad reële problemen schuil. Ook al kiezen wij een andere weg, het is goed hier te benadrukken dat ook de oprichters van deze Bildung Academie zich door hun universiteiten niet serieus genomen voelen in hun behoefte aan gedegen academische vorming in het hoger onderwijs!

Goed, maar waar komt dit begrip ‘Bildung’ vandaan? De academie is geïnspireerd op het bildungsideaal van de Duitse filosoof, taalwetenschapper en staatsman Wilhelm von Humboldt (1757-1838). Von Humboldt streefde ernaar ‘menschelijkheid’ in het onderwijs te brengen door de vele kwaliteiten waarover ieder individu van nature beschikt tot ontwikkeling te brengen. De Bildung Academie geeft een eigentijdse invulling aan dat streven, waardoor art. 1 lid 3 van de Wet Hoger Onderwijs niet langer een dode letter hoeft te blijven.

We willen de student een zo breed mogelijke opleiding tot academicus aanbieden, zodat hij zijn plaats in onze complexe samenleving met een gerust(er) hart kan innemen. Dit doet de academie door niet alleen aandacht te besteden aan kritische analyse, maar ook aan de versterking van de empathische, ethische en expressieve aanleg in de mens. Deze aspecten komen zowel terug in de keuze van de inhoudelijke thematiek als in de didactische opzet van het onderwijs.

Thematiek, modules, en domeinen: een interdisciplinair en actueel curriculum!

Wij geloven dat de nadruk in het onderwijs niet dient te liggen op het opslaan en reproduceren van zoveel mogelijk kennis, maar op de wijze waarop kennis wordt gezocht, geselecteerd, verwerkt en beoordeeld.

Voor een individu is het niet meer mogelijk om de huidige overmaat aan kennis te ‘beheersen’, zelfs niet in één bepaald vakgebied. Het is nu belangrijker om manieren te vinden om relevante kennis doelmatig te verzamelen en te selecteren, om de waarde ervan te beoordelen, erop te reflecteren en de gevonden kennis toe te passen. Hoe helpt kennis ons bij een adequate oriëntatie op de werkelijkheid? Kennis verwerven vergt een zoektocht van de student. Hoe verhoudt hij zich tot zichzelf, tot de ander en tot onze planeet? Wat is zijn rol in onze cultuur, wat is zijn plaats in een wereld in transitie?

Deze zoektocht is niet vrijblijvend en moet op hoog academisch niveau plaatsvinden. Studenten worden binnen de modules aangespoord om op allerlei manieren en vanuit verschillende perspectieven na te denken over de thema’s van de vakken. Zij worden daarbij uitgedaagd om hun positie in de wereld onder de loep te nemen en langzaam in twijfel te trekken – om haar uiteindelijk des te steviger op te bouwen. Zo kunnen studenten enerzijds op een kritische manier de kennis vergaren die voor hen relevant is en anderzijds hun antwoorden formuleren op persoonlijke en maatschappelijke uitdagingen.

Belangrijk is dat de modules zich richten op metavragen uit zowel de alfa-, bèta- als gammawetenschappen en zo de systemen van nu onderzoeken. Waarom dit geldsysteem, waarom dat bepaalde

gedrag, waarom onze energiezucht? Hierbij zal telkens de koppeling naar de dagelijkse praktijk om ons heen gemaakt worden: interdisciplinair, actueel en persoonlijk!

Concreet:

De studenten volgen gedurende een half jaar achtereenvolgens een introweek, drie modules van vijf weken, twee uitloopweken tussen de modules en tenslotte een outroweek.

Wat betekent dat bijvoorbeeld voor het eerste semester, in het najaar van 2015?

Eén semester bestrijkt achttien weken. Uitgaande van dertig tot zestig (geselecteerde) studenten zal in het eerste semester (31 augustus 2015 tot 16 januari 2016) minimaal een zestal modules worden aangeboden. Een module is een thematisch, fulltime vak van vijf weken.

De modules zijn ingedeeld in vier overkoepelende domeinen. Ook wanneer er in volgende semesters nieuwe modules worden aangeboden, blijven die domeinen de thematiek van de academie bepalen. Voor het aankomende semester is het programma als volgt.

Voorlopig Programma 1e semester

- *De Introweek*
Maandag 31 augustus tot vrijdag 11 september 2015
Waaronder een kennismakingsweekend
- *Twee modules*
Maandag 14 september tot vrijdag 16 oktober 2015
Identiteit (1) en Retorica & Overtuigingskracht (2)
Domein: Ik & De Ander

- *Uitloopweek I*
Maandag 19 oktober tot vrijdag 23 oktober 2015
- *Twee modules*
Maandag 26 oktober tot vrijdag 27 november 2015
De rol van de Kunst (3) en De rol van het Geld (4)
Domein: Onze erfschat: cultuur en samenleving
- *Uitloopweek II*
Maandag 30 november tot vrijdag 4 december 2015
- *Twee modules*
Maandag 7 december tot vrijdag 8 januari 2016
Energie (5) en Informatie & digitalisering (6)
Domein: Een wereld in transitie
- *De Outroweek*
Maandag 11 januari 2016 tot vrijdag 15 januari 2016
Drie thematische colleges (plenair)
Drie dagdelen gedurende het semester
Voedsel (a), Klimaat (b) en Delfstoffen (c)
Domein: Onze biotoop: de aarde

Voor het onderwijs in de module zijn verantwoordelijk:

- *Een leermeester*
De leermeester is de hoofddocent van de module en is als wetenschappelijk expert verantwoordelijk voor de invulling ervan.
- *Werk- en gastmeesters*
De gastdocent is een deskundige uit de wetenschappelijke wereld of de commerciële of maatschappelijke praktijk die bijdraagt aan het onderwijs.
- *Een modulegids*
De modulegids is een student-assistent, die de rol van mentor op zich neemt en daarnaast een brug vormt tussen de studenten, de leermeester en de organisatie.

- *Domeincoördinator*
De domeincoördinator bewaart het overzicht over het moduledomein, staat de leermeesters bij en faciliteert de studenten en docenten waar nodig.
- *De ingeschreven student zelf*
De deelnemende student neemt initiatief in het student-gestuurde projectonderwijs.

Didactische opzet: persoonlijk, veelzijdig & vernieuwend

Voorop staat dat de academie niet alleen qua onderwijsvorm en -inhoud de modules zo prikkelend mogelijk wil maken, maar ook een cultuur wil creëren van motivatie en vertrouwen. Zo dagen we de student uit tot het nemen van verantwoordelijkheid en het ontwikkelen van plezier in de eigen vorming binnen De Bildung Academie.

De inspirerende ‘meesters’ hebben de sleutelrol in de didactiek van de academie! Zij komen van de universiteit, uit het bedrijfsleven, de kunst en de politiek en behoren tot de besten in hun kring. Zij kennen zichzelf én de wereld en zijn gedreven hun kennis over te dragen, te luisteren, een voorbeeld te vormen voor studenten en telkens nieuwe perspectieven te tonen. Zo slagen zij er keer op keer in om de magische momenten tussen de student en de meester te realiseren. De inzet van de student is daarvoor eveneens essentieel; een enthousiaste student motiveert namelijk weer de meester. Kortom: de Bildung Academie drijft op goed georganiseerde inspiratie!

De academie hanteert hierbij een didactisch interessante gereedschapskist, waarin vernieuwende onderwijsvormen gepaard gaan met ambitieuze en op de student gerichte leerdoelen en competenties.

De vier kerncompetenties

Wij beogen alle didactische vormen binnen de academie te herleiden tot een frame van vier door de student te ontwikkelen kerncompetenties. Hiermee bedoelen wij geïnternaliseerde en wezenlijke disposities tot bepaald gedrag.

Geïnternaliseerd zijn de competenties omdat ze, wanneer de student ze zich eenmaal eigen heeft gemaakt, vanuit de persoon zelf kunnen worden gepraktiseerd. Ze hoeven niet meer van buiten af te worden geactiveerd, maar zijn verweven in de identiteit van de student, als een innerlijk kompas. Hierin onderscheiden competenties zich dan ook van concrete vaardigheden zoals spreken en schrijven. Zulke vaardigheden maken wel onderdeel uit van een competentiedomein, maar hebben geen betrekking op de persoonlijkheid van de student.

De volgende vier competenties hebben dat wel. Zij vormen het kader waarop de didactiek van de academie zich oriënteert en het fundament waarop de modules zijn ingericht.

1. De kritisch analytische competentie

In het wetenschappelijk onderwijs is deze competentie een klassieker. Men doelt ermee op het vermogen een complex probleem systematisch te ontleden en daarop objectief, onafhankelijk en kritisch te reflecteren.

2. De expressieve competentie

Het vermogen je gedachten, gevoelens en standpunten op een heldere, aantrekkelijke en passende manier te uiten in taal (schriftelijk of mondeling) en in performance (handelend of beeldend optreden).

3. *De empathische competentie*

Empathie is het vermogen om je middels je voorstellingsvermogen te verplaatsen in de gedachten, gevoelens, standpunten en belangen van een ander. Op die manier leer je de ander te begrijpen en kun je vervolgens je gedrag mede daardoor laten leiden.

Empathie was altijd al een noodzakelijke competentie voor ontmoeting, samenwerking en vriendschap. Maar deze competentie is voor de academicus anno 2015 relevanter dan ooit! Nooit eerder stonden we op zo veel verschillende manieren in contact met 'de anderen' in deze wereld. Dat brengt naast mogelijkheden ook nieuwe verantwoordelijkheden met zich mee.

Het omgaan met de vele nieuwe gezichten, met de opvattingen, gewoontes en waarden van anderen is een ingewikkeld proces waarvoor we niet gemakkelijk kunnen terugvallen op betrouwbare gidsen. Dat kan leiden tot onbegrip, vervreemding of verdringing – met intolerantie, uitsluiting, misbruik of haat als gevolg. Door ons voorstellingsvermogen te trainen en onze verbeeldingskracht te activeren kunnen we leren om de ander bewuster en gericht te benaderen.

4. *De ethische competentie*

Gedurende het traject op de academie zal door de student gewerkt worden aan de ontwikkeling van een persoonlijk ethisch kader. Zo leert de student ten eerste om waarden en belangen te analyseren en te problematiseren. Dat stelt hem in staat in te schatten met welke intenties en in welke context iemand handelt en wat de consequenties van die daden zijn. Daarnaast hoort bij het ontwikkelen van de ethische competentie het verwerven van een goed begrip van deugden en plichten.

Door de toenemende verwevenheid van relevante factoren voor het nemen van beslissingen en door de immense gevolgen die onze gezamenlijke keuzes hebben voor mens, dier en milieu moeten we ons bewust afvragen: hoe kunnen we op de juiste manier handelen? In onze snel veranderende 'global village' is een degelijke ethische vorming daarom van bijzonder groot belang.

Een basis-structuur in het semester

Hoewel vrijheid en creativiteit voorop staan in goed onderwijs en in het programma van de academie, is een duidelijke structuur voor de didactiek behulpzaam. Het module-onderwijs van De Bildung Academie is verankerd in een aantal basiselementen die grotendeels zijn ontleend aan het 'Labyrint-model' dat in 2012 door het Instituut voor Interdisciplinair Onderwijs werd ontwikkeld.

De studenten volgen gedurende een half jaar achtereenvolgens een plenaire introweek, drie modules van vijf weken waarin studenten in groepen van twaalf tot vijftien personen werken, twee gezamenlijke uitloopweken tussen de modules en tenslotte een plenaire outroweek.

De Intro- en Outroweek, en de uitloopweken

De intro- en outroweek worden plenair gevolgd en vinden plaats aan het begin en aan het einde van het programma. De uitloopweken zijn momenten tussen het einde en de start van de modules in.

In de introweek maken de studenten kennis met de academie, met de meesters en met elkaar. Gedurende deze week wordt het 'startpunt' van de ontwikkeling van de studenten vastgesteld: waar staan ze nu; hoe staat het met hun identiteit, kennis en bijzondere vaardigheden; wat heeft hen tot dusverre gevormd; wat zijn hun verwachtingen? De introweek stelt uitgangspunten en actiepunten vast en verschaft een basistraining voor het volgen van de modules.

In de outroweek wordt op de individuele ontwikkeling van de student gereflecteerd en ontvangt hij uitgebreide feedback. Waar staat de student nu in de versterking van zijn competenties? Hoe zien zijn portfolio en zijn skillprint eruit? Hoe wil hij zijn ontwikkeling voortzetten? Ook het onderwijs wordt geëvalueerd. Hoe beoordelen de studenten de opzet en de didactiek van De Bildung Academie?

In de beide uitloopweken die plaatsvinden tussen de drie blokken, komen de studenten bij elkaar voor bijzondere trainingen in bijvoorbeeld columnschrijven, spreken of debatteren. Ook zijn er plenaire colleges te volgen over onderwerpen uit de verschillende domeinen.

Basiselementen in de module

- *De groepen*
Er zijn twaalf tot vijftien studenten per module.
- *Een arena*
Door de leermeester wordt, bijvoorbeeld in een openingscollege, de ruimte of arena voorgesteld waarin het module-thema behandeld wordt.
- *De ateliers*
Studenten werken in kleinere groepen samen in ateliers waarin bijvoorbeeld bronteksten worden bestudeerd,

interviews afgenomen, debatten gehouden en buurtinitiatieven ontwikkeld.

- *Het contrapunt*
In het contrapunt krijgt de scherpste zijn kans: de theorie wordt uitgedaagd door de praktijk of bestreden vanuit een andere discipline. Hierin kan bijvoorbeeld een paradigmawisseling worden voorgesteld.
- *De materialisatie*
De module mondt uit in de materialisatie: het geleerde wordt verwerkt in een schriftelijk, mondeling, beeldend of maatschappelijk geïmplementeerd 'eindproduct'. In al die verschillende vormen kunnen verbeteringen, herordeningen of oplossingen met betrekking tot het modulethema worden gepresenteerd.
- *Het portfolio*
De student stelt een persoonlijk portfolio samen – een atlas of logboek – zodat hij na de voltooiing van de opleiding een skillprint van zichzelf kan ontvangen.
- *Diversiteit van onderwijsvormen en leerwegen*
Het streven van De Bildung Academie is tot kennis over, reflectie op, ervaring in en praktische toepassing van het geleerde te komen. Daaruit volgt dat het onderwijs van de academie langs diverse leerwegen zal moeten worden gerealiseerd. Allereerst is er een docent-gestuurde leerweg, waarin de docent zijn of haar expertise deelt met de studenten. Daarnaast is er de leerling-gestuurde weg, waarin de student zelfstandig zijn eigen leerweg bepaalt. Ten slotte is er de alternatief gestuurde leerweg, waarin er bijvoorbeeld aan de hand van maatschappelijke of commerciële projecten vorm wordt gegeven aan diverse materialisaties.

Toetsing en feedback

De toetsing van het door de student afgelegde parcours tussen start (introweek) en finish (outroweek) volgt een door de academie samengesteld stramien.

Feedback is daarbij essentieel en vormt de basis van de toetsing van de student. Het stramien bestaat uit 360-graden feedback over inzet en participatie, over persoonlijke ontwikkeling en groei en over de verwerking van kennis en inzicht van de student. Bij de toetsing van kennis en inzicht staat de materialisatie centraal, samen met de eventuele concrete effecten daarvan op deelnemers, ontvangers of toeschouwers.

De feedback wordt gegeven door de medestudenten, de leermeesters, de gastmeesters, de ontvangers en toeschouwers van de materialisatie en door de student zelf. De student heeft immers zijn leer- en werkproces bijgehouden in een persoonlijk portfolio, dat hem in staat moet stellen om op een adequate manier te reflecteren op zijn ontwikkeling. Uiteindelijk worden de vorderingen van de student vastgelegd in een skillprint: een visualisatie van zijn verworven en nog verder te ontwikkelen vaardigheden.

Leerdoelen van de academie

- Kerncompetenties ontwikkelen
De ontwikkeling en versterking van de vier academische kerncompetenties: de kritisch-analytische, de empathische, de ethische en de expressieve competentie.
- Interdisciplinaire thema's
Het verwerven van kennis, ervaring en inzicht met betrekking tot de complexe thematiek van de interdisciplinaire modules.

- Integratie van theorie en praktijk
In staat zijn tot een goed gefundeerde analyse van theorie en praktijk en tot het formuleren van de wetenschappelijk, maatschappelijk en persoonlijk relevante vragen over de modulethematiek.
- Materialisatie van het geleerde
Toepassing van het geleerde in bijvoorbeeld een maatschappelijk of commercieel onderzoeksproject, essay, school- of buurtproject, debat, column, theatervoorstelling of documentaire.